

Стразбур, 23-ти ноември 2007

Консултативен совет на европски судии – КСЕС (ССЈЕ)

Мислење бр. 10 (2007)

на Консултативниот совет на европски судии (КСЕС) наменето за Комитетот на Министри на Советот на Европа

по прашањето на Судскиот совет во служба на општеството

Ова Мислење е усвоено од страна на КСЕС

на неговата 8-ма средба (Стразбур, 21-ви до 23-ти ноември 2007).

I. ВОВЕД

1. Во 2007, Комитетот на министри на Советот на Европа му ја довери на Консултативниот совет на европските судии (КСЕС) задачата да усвои мислење за структурата и улогата на Високиот судски совет или на друго еквивалентно независно тело како клучен елемент во една држава раководена од владеењето на правото со цел постигање на баланс меѓу законодавната власт, извршната власт и судската власт.
2. Шареноликоста на европските системи се огледа во изборот направен од страна на државите и во дискусиите околу имињата на телата на кои им е доверена заштитата на независноста на судиите. Со цел да го олесни разбирањето на ова Мислење, КСЕС одлучи во овој текст да го користи единствениот поим “Судски совет”¹.
3. Во согласност со описот на својот ангажман, КСЕС ги разгледа следниве точки кои се појавуваат во Рамковниот глобален акционен план за судии во Европа²:
 - § почитување на гаранциите за судската независност во земјите членки на уставно, легислативно и институционално ниво (види Дел I (а), (б), (ц) и (д) од Акциониот план);
 - § поставување или зајакнување на органи кои се независни од законодавната и/или извршната власт, со обврска за менаџирање на кариерите на судиите (види Дел I (е) од Акциониот план).
4. Целта на ова Мислење е да ги идентификува клучните елементи во однос на општата мисија, составот и функциите на Судскиот совет, со цел зајакнување на демократијата и заштита на независноста на судството. Мислењето не дава детален опис на принципите за составот или функциите на Судскиот совет, ниту пак создава единствен модел за Судски совет во Европа.

5. Составот и функциите на Судскиот совет можат да варираат од една до друга земја³. Бидејќи е свесен за оваа разноликост, а во исто време го забележува трендот за создавање на независен Судски совет, КСЕС смета дека е неопходно:

§ да се нагласи важноста на постоењето на специфично тело на кое му е доделена заштитата на независноста на судиите, во контекст на почитување на принципот на раздвојување на власта;

§ да се постават насоки и стандарди за Земјите членки кои сакаат да воведат или да го реформираат својот Судски совет.

6. Одредбите на ова Мислење се релевантни за сите делови на судскиот систем, особено во земјите каде што постои засебен систем на административна правда, било во рамките на единствен Судски совет (надлежен за обичната и административната правда), или преку засебни Совети⁴.

7. При изготвувањето на ова Мислење, КСЕС особено ги разгледа и соодветно ги зеде предвид:

§ *acquis* на Советот на Европа а особено Препораката бр.Р(94)12 на Комитетот на министри до Земјите членки за независноста, ефикасноста и улогата на судиите⁵, Европската повелба за Законот за судии од 1998 година, како и Мислењата бр. 1, 2, 3, 4, 6 и 7 на КСЕС;

§ извештајот за “Наименување на судии” усвоен во март 2007 година од страна на Венецијанската комисија, за време на најзината 70-та Пленарна сесија, како придонес за работата на КСЕС⁶;

§ одговорите на 40 делегации на прашалникот кој се однесува на Судскиот совет, усвоени од страна на КСЕС за време на неговата 7-ма пленарна средба (8-ми до 10-ти ноември 2006 година);

§ извештаите подготвени од специјалистите на КСЕС, Г-ѓа Martine VALDES-BOULOUQUE (Франција) за тековната состојба во Земјите членки на Советот на Европа во кој постои Виш судски совет или друго еквивалентно независно тело и Лордот Судија THOMAS (Обединето Кралство) за тековната состојба во државите каде не постои такво тело;

§ придонесот на учесниците на 3-тата Европска конференција на судии на тема “Каков Совет за правда?”, организиран од Советот на Европа во соработка со Европската мрежа на судски совети - ЕМСС (ENCJ), италијанскиот Виш судски совет и италијанското Министерство за правда (Рим, 26-ти до 27-ми март 2007 година).

II. ГЕНЕРАЛНА МИСИЈА: ЗАШТИТА НА НЕЗАВИСНОСТА НА СУДСТВОТО И ВЛАДЕЕЊЕТО НА ПРАВОТО

8. Судскиот совет има за задача заштита на независноста на судскиот систем и независноста на поединечните судиите. Постоењето на независни и непристрасни судови е структурна потреба во една држава во која владее правото.

9. Секој граѓанин треба да гледа на независноста на судиите, во едно глобализирано и меѓузависно општество, како на гаранција на вистината, слободата, почитувањето на човековите права и непристрасната правда ослободена од надворешни влијанија. Независноста на судиите не е право или привилегија која им е дадена во нивен личен интерес, туку во интерес на владеењето на правото и на секој кој бара и очекува правда. Независноста како предуслов за непристрасноста на судиите претставува гаранција за еднаквоста на граѓаните пред судовите.
10. КСЕС исто така зазема став дека Судскиот совет треба да ја унапредува ефикасноста и квалитетот на правдата, со што помага да се обезбеди целосна имплементација на Член 6 од Европската конвенција за човекови права, и да се зајакне јавната доверба во правосудниот систем. Во овој контекст, Судскиот совет има задача да ги постави неопходните инструменти за евалуација на правосудниот систем, да дава извештај за состојбата на услугите и да побара од релевантните власти да преземат неопходни чекори за подобрување на делењето на правдата.
11. КСЕС препорачува Судскиот совет да биде поставен во уставот во оние земји кои имаат пишан устав или во соодветни законски или уставни инструменти во другите земји. Треба да се уреди формирањето на таквото тело, дефинирањето на неговите функции и на секторите од кои може да се црпи членството, како и воспоставувањето на критериуми за членство и методи за селекција⁷.
12. Освен својата менаџерска и административна улога vis-à-vis судството, Судскиот совет исто така треба да го олицетворува автономното владеење на судската власт, овозможувајќи им на поединечните судии да ги извршуваат своите функции надвор од секаква контрола на извршната и законодавната власт и без неприкладни притисоци однатре од самото судство.
13. Од оваа перспектива, КСЕС смета дека би било несоодветно Судскиот совет да биде ограничен од други органи во својата автономност да одлучува за сопствените методи на работа и на темите за расправа. Треба да се определи односот меѓу Судскиот совет и Министерот за правда, Шефот на државата и Претседателот на Собранието. Понатаму, имајќи предвид дека Судскиот совет не припаѓа на хиерархијата на судскиот систем и, како таков, не може да одлучува за вредноста на случаите, внимателно треба да се уреди односот со судовите, а особено со судиите.
14. Судскиот совет е должен да ја да ја брани од секаков надворешен притисок или предрасуди од политичка, идеолошка или културна природа неограничената слобода на судиите да одлучуваат по своите предмети непристрасно, во согласност со својата совест и сопствената интерпретација на фактите и во согласност со владеењето на правото⁸.

III. ЧЛЕНСТВО: ДА СЕ ОВОЗМОЖИ ОПТИМАЛНО ФУНКЦИОНИРАЊЕ НА НЕЗАВИСЕН И ТРАНСПАРЕНТЕН СУДСКИ СОВЕТ

III. A. Совет составен од мнозинство судии

15. Составот на Судскиот совет треба да биде таков да може да ја гарантира неговата независност и да му овозможи ефективно да ги извршува своите функции.
16. Судскиот совет може да биде составен исклучиво од судии или да има мешан состав од судии и лица кои не се судии. Во обата случаја, мора да се избегне перцепцијата на лични интереси, самозаштитување и протекции.

17. Во случај Судскиот совет да е составен исклучиво од судии, КСЕС е на мислење дека тие треба да се судии избрани од страна на колегите.
18. Во случај на мешан состав (судии и не-судии), КСЕС смета дека, со цел спречување било каква манипулација или несоодветен притисок, значително мнозинство на членови треба да се судии избрани од страна на нивните колеги⁹.
19. Според мислењето на КСЕС, таквиот мешан состав би претставувал предност и во избегнувањето на перцепцијата на лични интереси, самозаштитивање и протекции и во одразувањето на различните ставови кои се јавуваат во општеството, на тој начин овозможувајќи му на правосудството дополнителен извор на легитимност. Сепак, дури и ако членството е мешано, функционирањето на Судскиот совет не смее да дозволи никакви отстапки за меѓусебната преплетеност на парламентарните мнозинства и притисокот од страна на извршната власт, и мора да биде слободно од секаква подреденост на интересите на политичките партии, за да може да ги заштити вредностите и фундаменталните принципи на правдата.
20. Во случај на мешан состав на Судскиот совет, КСЕС е на мислење дека некои од неговите задачи можат да бидат резервирани за Судскиот совет кога тој заседава во панел составен само од судии.

III.B. Квалификации на членовите

21. Членовите, без оглед дали се или не се судии, мораат да се избираат врз основа на нивната компетентност, искуство, разбирање на судскиот живот, способност за дискусија и културата на независност.
22. Членовите кои не се судии можат да бидат избрани од редот на други истакнати правници, универзитетски професори, кои поминале определено време во професионална служба, или граѓани со признаен статус. Модерното менаџирање на судството може да бара поширок придонес од членови со искуство во области надвор од подрачјето на правото (на пр. во менаџментот, финансиите, ИТ, општествените науки).
23. Потенцијалните членови на Судскиот совет, без оглед дали се или не се судии, не треба да бидат активни политичари, пратеници во собранието, или членови на извршната власт или администрацијата. Ова значи дека ниту Шефот на државата, доколку тој/таа е воедно шеф на владата, ниту било кој министер не можат да бидат членови на Судскиот совет. Секоја држава треба да донесе специфични законски правила во оваа област.
24. КСЕС смета дека составот на Судскиот совет треба да ја одразува во најголема можна мерка шареноликоста на општеството.

III.V. Методи на избирање

III.V.1. Избирање на членови судии

25. Со цел да се гарантира независноста на телото одговорно за изборот и кариерата на судиите, потребни се правила кои ќе обездат членовите судии да се избрани од страна на судството.
26. Изборот може да се изврши преку гласање или, за ограничен број членови (како на пример претседателите на Врховниот суд или Апелациските судови), *ex officio*.

27. Без да наметнува специфичен метод на избор, КСЕС смета дека судиите кои седат во редовите на Судскиот совет треба да се избрани од страна на своите колеги преку методи кои гарантираат дека судството на сите нивоа е претставено на најширок можен начин¹⁰.
28. Иако улогите и задачите на професионалните здруженија на судиите и на Судскиот совет се разликуваат, токму независноста на судството лежи во срцето на обата. Понекогаш професионалните организации се во најдобра положба да придонесат кон дискусиите за правосудната политика. Сепак, во многу држави, големо мнозинство судии не се членови на здруженија. Партиципацијата на обете категории судии (членови на организации и судии кои не се членови) подобро би ги претставувала судовите во една плуралистичка формација на Судскиот совет. Затоа, на здруженијата на судиите мора да им се овозможи да предлагаат судии кандидати (или список на кандидати) за избор, а истото решение треба да им е овозможено на судии кои не се членови на такви здруженија. Се остава на самите држави да креираат соодветен изборен систем кој ќе вклучува вакви решенија.
29. Со цел да се задоволат очекувањата на граѓаните дека Судскиот совет треба да биде “деполитизиран”, КСЕС го дели ставот дека натпреварувањето за избор треба да се придржува до правилата зацртани од самиот Судски совет за да се минимизира било каква опасност по јавната доверба во судскиот систем.
30. КСЕС не би имала никаков приговор на развивање од страна на државите на методи поинакви од директните избори, кои би гарантирале најширока репрезентација на судството во Судскиот совет. Може да се усвои и метода која гарантира одразување на диверзитетот и територијалната репрезентативност, а која произлегува од искуствата на некои земји во формирање на судски панели, на пр. извлекување со лотарија на членови врз основа на еден или повеќе подрачни списоци кои вклучуваат прикладни кандидати номинирани од еден задоволителен број на колеги.
31. КСЕС не се залага за системи кои вклучуваат политички ограни како на пример парламенти или извршна власт во било која фаза на изборниот процес. Треба да се избегнува секако мешање во судската хиерархија во тој процес. Треба да се исклучи секаков облик на наменување од страна на властите, било интерни или екстерни на судството.

III.B.2. Избор на членови кои не се судии

32. Членовите кои не се судии не треба да се именуваат од страна на извршната власт. Иако секоја држава треба да воспостави сопствен баланс меѓу конфликтните потреби, КСЕС препорачува систем кој им го доверува наменувањето на не-судии на не-политички органи или тела. Доколку во некоја држава парламентот ги избира членовите кои не се судии, тие не треба да се собраниски пратеници, тие треба да се избераат со помош на некој вид на значително мнозинство кое бара значителна поддршка од опозицијата, и треба да се лица кои во општиот состав на Судскиот совет обезбедуваат разнолика репрезентативност на општеството.

III.B.3. Избор на Претседавач

33. Неопходно е да се осигури со Судскиот совет да претседава лице кое не е блиско до политичките партии. Затоа, во парламентарните системи каде Претседателот / Шефот на државата има само формална власт, нема пречка за наменување на

Шефот на државата за претседавач со Судскиот совет, додека во поинакви системи претседавачот треба да се избере од самиот Совет и треба да биде судија.

III.Г. Број на членови и времетраење на нивниот мандат

34. КСЕС смета дека членството на Судскиот совет треба да ја одразува бројноста на судството и, следствено, обемот на задачите кои треба да се извршат. Иако држави сами треба да одлучат дали членовите на Судскиот совет треба да се ангажираат со полно или неполно работно време, КСЕС укажува дека ангажманот со полно работно време значи поефективна работа и подобра заштита на независноста. Сепак, има потреба од осигурување дека судиите кои членуваат во Судскиот совет не се отсутни предолго од својата судска работа, така што, секогаш кога е можно, треба да се одржуваат контакт со судската практика. Бројот и времетраењето на ангажманите кој бара исклучиво членство во Судскиот совет треба да се ограничат¹¹.
35. КСЕС препорачува, со цел гарантирање на континуитетот на активностите на Советот, членовите на Судскиот совет да не се заменуваат сите во исто време.

III.Д. Статусот на членовите

36. На членовите на Судскиот совет (и судиите и не-судиите) треба да им се дадат гаранции за нивната независност и непристрасност. Хонорирањето на членовите на Судскиот совет треба да е соодветно на нивната позиција и оптоварување во рамките на Советот.

IV. РЕСУРСИ (ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ФИНАНСИРАЊЕ, ПЕРСОНАЛ, ТЕХНИЧКА ЕКСПЕРТИЗА) И ЛЕГИТИМНИ ОДЛУКИ НА СУДСКИОТ СОВЕТ

IV.А. Буџет и кадар

37. КСЕС нагласува дека е клучно да се осигури Судскиот совет да се финансира на таков начин кој му овозможува правилно да функционира. Треба да има соодветни средства за да работи независно и автономно, како и овластувања и капацитети ефективно да го договара и организира својот буџет.
38. Судскиот совет треба да има сопствени простории, секретаријат, компјутерски ресурси и слобода самиот да се организира, без да треба да одговара за своите активности на било која политичка или друга власт. Треба да е слободен да ги организира сопствените седници и да го поставува дневниот ред за своите состаноци, како и да има право да комуницира директно со судовите за да може да ги извршува своите функции. Судскиот совет треба да е кадровски екипиран според потребите, а на секој член треба му се додели кадар согласно задачите кои му / % се доделени.

IV.Б. Одлуки на Судскиот совет

39. Некои одлуки на Судскиот совет во поглед на менаџирањето со и администрирањето на правосудниот систем, како и одлуките во врска со

наименување, мобилност, унапредување, дисциплина и разрешување на судии (доколку тој ги има овие овластувања) треба да содржат образложение за основаноста на истите, треба да се извршни, и да можат да се предмет на судско разгледување. Во суштина, независноста на Судскиот совет не значи дека тој се наоѓа надвор од законот и е ослободен од судска супервизија.

IV.B. Техничка експертиза

40. Судскиот совет може да побара експертиза од други стручни лица за специфични прашања. Се разбира, овие експерти не се членови на Советот и не можат да земаат учество во процесите на одлучување.

V. ЕКСТЕНЗИВНИ ОВЛАСТУВАЊА СО ЦЕЛ ДА СЕ ГАРАНТИРА НЕЗАВИСНОСТА И ЕФИКАСНОСТА НА ПРАВДАТА

41. Општо земено, Судскиот совет треба да има поширока улога во поглед на надлежностите кои се меѓусебно поврзани, со цел подобро да ја заштити и да ја промовира судската независност и ефикасноста на правдата.

42. КСЕС препорачува Судскиот совет да обезбеди, по можност, следниве задачи, кои се извршуваат од самиот Совет или во соработка со други органи, да се исполнуваат на независен начин:

§ избор и именување на судии (види точка V.A);

§ напредување на судии (види точка V.A);

§ евалуација на судии (види точка V.B);

§ дисциплински и етички прашања (види точка V.B);

§ обука на судии (види точка V.Г);

§ контрола врз и менаџмент на засебен буџет (види точка V.Д);

§ администрирање и управување со судовите (види точка V.Ѓ);

§ заштита на имиџот на судиите (види точка V.E);

§ давање мислење на другите власти на Државата (види точка V.Ж);

§ соработка со други релевантни тела и органи на национално, европско и меѓународно ниво (види точка V.З).

§ одговорност кон јавноста: транспарентност, отчетност, известување (види точка VI).

43. Треба да сме свесни за и да го земеме предвид фактот дека можни се конфликти меѓу различните функции на Судскиот совет, како на пример меѓу именувањето

и обуката на судиите, или меѓу обуката и дисциплинските прашања, како и меѓу обуката и евалуацијата на судиите. Еден начин да се избегнат таквите конфликти е раздвојувањето на разновидните задачи меѓу различните оддели на Судскиот совет¹².

44. КСЕС нагласува дека различните задачи на Судскиот совет се тесно поврзани со уставната улога на Судскиот совет и затоа задачите треба да се зацртани во Уставот, основниот закон или уставниот инструмент. Со цел да се осигури најдоброто можно извршување на обврските на Советот, проблемите со евентуални надворешни и внатрешни притисоци (на пр. притисок од законодавната/извршната власт) треба да се превенираат преку дефинирање на видот на задачите и начинот како истите треба да се извршуваат.
45. Исто така, потребно е да постои тесна врска меѓу составот и надлежностите на Судскиот совет. Имено, составот треба да произлезе од задачите на Судскиот совет. Определени функции на Судскиот совет можат да бараат, на пример, членови од редот на правните професии, професори по право или дури и претставници на граѓанското општество.
46. Во рамките на Судските совети, треба да се направи разлика меѓу Совети кои извршуваат традиционални функции (на пр. во така-наречениот “Јужноевропски модел” со надлежности за наменување на судии и евалуација на судството) и Совети кои извршуваат нови функции (на пр. во така-наречениот “Северноевропски модел” со надлежности за прашања на менаџментот и буџетот). КСЕС препорачува на Советот да му се припишат и традиционалните и новите функции.
47. Освен тоа, надлежностите на Судскиот совет можат да бидат поврзани со функциите на други слични тела, како на пример Советот на обвинители или во некои земји засебниот Совет за административни судии. Една од обврските на Судскиот совет е исто така да ги развие односите со овие различни тела, како и да ги прошири европските и меѓународните контакти/соработка.

V. A. Избор, наменување и унапредување на судии

48. За одржување на независноста на судството, клучно е наменувањето и унапредувањето на судиите да се независни и да не се вршат од страна на законодавната или извршната власт, туку по можност да ги врши Судскиот совет¹³.
49. Иако е општо прифатено дека наменување или унапредување може да се изведе со помош на официјален указ на Шефот на државата, сепак со оглед на важноста на судиите во општеството и со цел да се нагласи фундаменталната природа на нивната функција, Шефовите на државите мораат да се обврзани од предлогот на Судскиот совет. Ова тело не може само да се консултира за мислење околу предлог за наменување кој е веќе однапред изготвен од страна на извршната власт, бидејќи самиот факт што предлогот потекнува од политичка власт може да има негативни последици по имиџот на судијата од аспект на неговата нејзината независност, без оглед на личните квалитети на предложениот кандидат.
50. Иако ваквиот систем на наменување и унапредување е клучен, не е доволен. Мора да постои целосна транспарентност во условите за избор на кандидати, така што судиите и самото општество ќе се во состојба да се уверат дека наменувањето е извршено исклучиво заслужено и се базира врз неговите/нејзините квалификации,

способности, интегритет, чувство на независност, непристрасност и ефикасност. Затоа, од клучна важност е секој Судскиот совет, во согласност со практиката во определени Држави, да ги стави на увид на јавноста критериумите за наменување и избор. Судскиот совет исто така ќе осигури, извршувајќи ја својата задача особено во однос на администрирањето со и обуката на судовите, процедурите за наменување и унапредување на судии базирани врз основа на квалитет да се отворени за мноштво кандидати кои ќе се репрезентативни за општеството и колку што е можно повеќе истото го одразуваат како целина.

51. Освен тоа, кога се во прашање повисоки места, особено раководното место на една јурисдикција, Судскиот совет треба официјално да објави генерални профили кои ги содржат специфичностите на односните места и квалитетите кои се бараат од кандидатите, со цел обезбедување на транспарентност и отчетност за изборот кој ќе го спроведе органот кој врши наменување. Овој избор треба да е базиран исклучиво на квалитетите на кандидатот, а не на субјективни причини, било лични или политички, или на интересите на задрженија/синдикати.

V. Б. Професионална евалуација на судии

52. Прашањата кои се однесуваат на професионалното оценување на судии се од два вида: прво, оценка на квалитетот на судскиот систем и, второ, професионалните способности на судиите.
53. Прашањето за оценувањето на квалитетот на судскиот систем се третираше од страна на КСЕС во Мислење бр. 6¹⁴. Што се однесува на ова Мислење, мошне е важно, во секоја Земја членка, Судскиот совет да има клучна улога во определувањето на критериумите и стандардите на квалитет на судските услуги од една страна, и во имплементацијата и мониторирањето на квалитативните податоци добиени од различни јурисдикции, од друга страна.
54. Квалитетот на правдата, се разбира, може да се мери со помош на објективни податоци, како на пример условите за пристап до правдата и начинот како јавноста е примена во судовите, леснотијата со која се применуваат достапните процедури и временските рамки во кои случаите се решаваат и одлуките се спроведуваат. Меѓутоа, ова исто така укажува на посубјективно проценување на вредноста на одлуките и на начинот како ваквите одлуки се перцепираат од страна на јавноста. Треба да се земат предвид информациите од воглавно политичка природа, како на пример уделот на државниот буџет доделен за правда и начинот како се толкува независноста на судството од страна на другите гранки на владата. Сите овие размисли го оправдуваат активно учество на Судските совети во оценката на квалитетот на правдата и во имплементацијата на техники кои ја гарантираат ефикасноста на работата на судиите.
55. Каде е упатно, прашањето на професионалната оценка на судиите зависи од тоа дали еден судија е регрутиран на почетокот на неговата/нејзината кариера меѓу повеќе кандидати кои немале претходно професионално искуство или по повеќегодишна практика во правната професија од редот на најiskusните и најзаслужните практичари. Во првиот случај, професионалните квалитети на кандидатот треба да се проценат со цел да се определат неговите/нејзините претходно неоткриени способности, иако и во вториот случај би се имало корист од такво едно проценување, имајќи ја предвид природата на судската улога и постојаната еволуција на правната практика и компетенциите кои таа ги бара.

56. Важно е да се забележи дека оценувањето не треба да се состои од испитување на правната експертиза и општите професионални способности на судиите, туку и од некои лични информации, како на пример нивните лични квалитети и комуникативни вештини. Доколку практикувањето на судските функции подразбира големи технички и лични квалитети, би било пожелно да се постигне некаков заеднички договор на европско ниво околу нивната идентификација. Во овој поглед, Судскиот совет треба да има фундаментална улога во идентификацијата на општите критериуми за оценување. Сепак, Судскиот совет не треба себе си да се постави на местото на надлежното судско тело на кое му е доверено индивидуалното оценување на судиите.

V.V. Етика и дисциплина на судиите

V.V.1. Етика

57. КСЕС, при третирањето на прашања од етиката и дисциплината во своето Мислење бр.3(2002), укажа на потребата од јасно разграничување меѓу овие две прашања.

58. Разликата меѓу дисциплината и професионалната етика ја повлекува со себе потребата на судиите да им се даде сет од принципи на професионална етика, на кои треба да се гледа како на работен инструмент во обуката на судиите и во секојдневната практика. Дисеминацијата на обичајното право по прашања на дисциплина од страна на дисциплинскиот орган означува големо подобрување на информациите кои им се достапни на судиите; им дозволува да се вклучат во дискусија за сопствената практика, соодавајќи механизам за осмислување (“think tank”) на ваквите дискусии. Сепак, ова не е доволно само по себе: дисциплинските одлуки не го покриваат целокупниот опфат на правилата на професионалната етика, ниту пак претставуваат упатство кон добри практики кое им е потребно на судиите.

59. Збирката на принципи на професионална етика треба да содржи синтеза на овие добри практики, со примери и коментари; таа не треба да прерасне во кодекс, чија ригидност и лажно опфатна природа ќе се критикува. Ова упатство со добри практики треба да биде изработено од самите судии, бидејќи не прилега трети страни, а особено други гранки на владата, да им наметнуваат на судиите било какви принципи.

60. Со оглед на разликите меѓу професионалната етика и дисциплината зацртани од КСЕС, изготвувањето на оваа збирка на принципи треба да се направи од некои друго тело а не она надлежно за дисциплината на судиите. Има повеќе решенија за определување на надлежното тело кои би требало да е одговорно за етиката на судиите:

(i.) да му се додели оваа активност на Судскиот совет, доколку овој Совет нема дисциплинска функција или има засебно тело за дисциплински прашања со засебен состав во рамките на Судскиот совет (види пасус 64 подолу);

(ii.) или да се создаде, паралелно со Судскиот совет, комитет за етика чија единствена функција би било изготвувањето на нацрт правила на професионална етика и нивното мониторирање. Проблеми со втората опција можат да произлезат од критериумите за избор на членови во

комитетот и од ризикот од конфликт или несогласувања меѓу овој комитет и Судскиот совет.

Телото на кое ќе му се додели прашањето на етиката треба исто така, како што сугерираше КСЕС во Мислењето бр. 3, да ги советува судиите по прашања на професионална етика со кои тие најверојатно ќе се соочуваат во текот на целата нивна кариера.

61. Освен тоа, КСЕС смета дека е оправдано приклучување на лица кои не се од редовите на судството (правници, академици, претставници на општеството, други владини органи) во процесот на развивањето на етичките принципи со цел да се спречи можниот впечаток за сопствени интереси и самозаштитување, при што ќе се осигури на судиите да не им се одземе моќта да ја определуваат сопствената професионална етика.

V.B.2. Дисциплина

62. Прашањето на одговорноста на судиите се разгледување од страна на КСЕС во Мислењето бр.3(2002). Неодамнешни искуства во некои Држави укажуваат на потребата од заштита на судиите од предизвикот да го прошират опфатот на својата одговорност во чисто јурисдикциски прашања. Улогата на Судскиот совет е да покаже дека еден судија не може да ја има истата одговорност како припадниците на други професии: тој/таа извршува јавна функција и не може да одбие да пресудува во спорови. Освен тоа, доколку судијата е изложен на правни и дисциплински санкции за неговите/нејзините одлуки, не е возможно одржувањето ниту на независноста на судството ниту на демократскиот баланс на моќ. Затоа, Судскиот совет треба недвосмислено да ги осуди политичките проекти кои имаат за цел да ја ограничат слободата на судиите за донесување одлуки. Ова не ја намалува обврската на судиите да го почитуваат законот.
63. Еден судија кој ги запоставува своите случаи поради немарност или кој покажува крајна некомпетентност при обработката на истите треба да се соочи со дисциплински санкции. Дури и во такви случаи какви се посочени во Мислењето бр.3(2002) на КСЕС, важно е судиите да уживаат заштита со една дисциплинска постапка која го гарантира почитувањето на принципот на независност на судството и се извршува пред тело врз кое нема никакви политички влијанија, врз основа на јасно дефинирани дисциплински прекршоци: ниту Шефот на државата, Министерот за правда ниту било кој друг претставник на политичките тела не смее да земе учество во дисциплинското тело.
64. На Судскиот совет му се доделени етички прашања; тој исто така може да третира и поплаки од корисници на судовите. Со цел да се избегне конфликт на интереси, дисциплинските процедури од прва инстанца, кога не се третираат во рамките на јурисдикцијата на еден дисциплински суд, по можност треба да се третираат од страна на дисциплинска комисија составена од еден поголем број претставници¹⁵ на судии избрани од страна на нивните колеги, а кои се различни од членовите на Судскиот совет, со можност за жалба пред повисок суд.

V.G. Обука на судии¹⁶

65. Обврската за организацијата и супервизијата на обуката на судиите во секоја земја треба да му се додели на не министерството за правда ниту на било кој друг орган кој одговара пред законодавната или извршната власт, туку на самото судство или по можност на Судскиот совет; здруженијата на судиите можат во овој поглед на играат важна улога. Освен тоа, креирањето на програмите за обука и нивната имплементација треба да му додели, под надлежност на судството или уште подобро на Судскиот совет, на специјално автономно тело (на пр. академија за обука) со сопствен буџет, која треба да работи во консултација со судии. Јасна поделба на функциите треба да се охрабрува меѓу Судскиот совет и академијата за обука, ако таа постои.
66. КСЕС е на мислење дека, ако Судскиот совет има компетенции за обука и наменување или унапредување, треба да се обезбеди јасно раздвојување меѓу нејзините ограничени одговорни за овие задачи и треба да се избегнат секакви врски било со министерството за правда (назначување на обучувачи, доделување на буџет, итн.) било со министерството за образование (акредитација, признавање на дипломи, итн.).
67. Судскиот совет треба да соработува со телото за обука, во текот на иницијалната обука и професионалното усовршување, со цел да се обезбеди ефикасна и висококвалитетна обука, и да се гарантира дека судиите се избираат врз база на објективни и мерливи критериуми, на систем базиран на квалитет и врз база на правилна обука.

V.G.1. Иницијална обука

68. Со цел кандидатите за наменување на судии да добијат квалитетна обука, КСЕС препорачува Судскиот совет директно да учествува или на други начини да соработува со институциите за обука во создавањето и развивањето на програма за иницијална обука преку која кандидатите ќе го развијат и продлабочат не само своето правно знаење за националното и меѓународното материјално и процедурално право и практика, туку исто така ќе развијат и комплементарни вештини, на пр. познавање на странски јазици, етика, алтернативно решавање на спорови, со што на општеството ќе му служат судии кои се способни правото правилно да го применуваат, кои се способни за критичко и независно мислење и поседуваат социјална чувствителност и отворен ум.
69. Покрај тоа, Судскиот совет треба да обезбеди екстерна евалуација на иницијалната обука, во смисла дека со следење на професионалниот развој и успех во секојдневната работа на судиите во првите години по наменувањето, ќе ја евалуира ефективноста на иницијалната обука и ќе може да дава предлози за нејзинот подобрување.

V.G.2. Континуирана обука

70. Судскиот совет треба да ја промовира партиципацијата на судиите во сите активности на обуката, како значаен дел на нивната професионална дејност. Правната и етичката обврска и право на судиите е да работат на сопствениот професионален развој преку учество во континуирана обука која треба да се подразбере како процес на доживотно учење. Судиите, при извршувањето на своите обврски, треба особено да ги следат промените во националното и меѓународното законодавство и практика¹⁷, да бидат во допир со социјалните

трендови и да се запознаат со методите за алтернативно решавање на спорови. КСЕС препорачува Судскиот совет да го земе предвид учеството на судиите во програмите за обука кога ќе го разгледува нивното унапредување.

71. Извештаите и статистиката за евалуацијата на работата на судиите и судовите, кои секоја година ги подготвува Судскиот совет, треба да содржат податоци за критичните прашања на кои треба да се фокусира¹⁸ обуката, како на пример менаџирање на случаи, менаџирање на време, буџетирање, подобрување на работните техники, вештини за односи со јавноста, комуникациски техники, правно истражување, итн.
72. Општо земено, Судскиот совет треба да се консултира во процесот на избор на теми ќе се вклучуваат во годишните програми за обука; Судскиот совет треба исто така да го мониторира начинот како се изведува програмата и да го евалуира нејзиниот ефект врз квалитетот на работата на судството.

V.Д. Буџет на судството

73. Иако судовите се финансираат од државниот буџет, таквото финансирање не треба да е подложно на политички флукуации. Одлуките за доделување на средства на судовите треба да се донесуваат со најстрога можна почит кон судската независност. Организацијата на собраниското усвојување на судскиот буџет треба да содржи процедура која го зема предвид мислењето на судството¹⁹. Доколку Судскиот совет нема улога во администрацијата и менаџирањето на судовите, треба да е барем во позиција да дава мислење во поглед на доделување на еден минимален буџет кој е неопходен за спроведувањето на правдата и да ги објасни своите потреби за да може да ја оправда неговата висина.
74. КСЕС е на мислење дека судовите можат да бидат вистински самостојни само ако им се обезбеди засебен буџет и ако се управувани од тело кое е независно од извршната и законодавната власт, било да е тоа Судскиот совет или некоја независна агенција.
75. Иако некои држави пропагираат дека министерството за правда е подобро позиционирано да преговара за буџетот на судовите vis-à-vis другите власти, особено министерството за финансии, КСЕС смета дека системот во кој Судскиот совет има проширена финансиска надлежност заслужува сериозно разгледување во оние земји каде тоа не е случај во моментот. Мора да се нагласи дека проширено финансиско овластување за Судскиот совет подразбира негова одговорност не само vis-à-vis извршната и законодавната власт, туку и vis-à-vis судовите и јавноста.

V.Ѓ. Администрирање и менаџирање со судовите

76. Определувањето на условите под кои ќе се алоцира буџетот на различите судови и одлуката за телото кое треба да ја испита и поднесе извештај за ефикасноста на судовите се чувствителни прашања. КСЕС смета дека Судскиот совет треба да има надлежности во овој поглед.
77. Судскиот совет не треба да има надлежности во поглед на менаџирањето со успешноста на работата на поединечните судии.
78. КСЕС е на мислење дека Судскиот совет може да даде позитивен придонес во унапредувањето на квалитетот на правдата. Освен што треба да се развие

политиката во оваа смисла, на судовите треба да им се обезбедат доволно средства за да можат да ги исполнат своите обврски во овој поглед. Во некои земји поставени се системи за обезбедување одговорност за и мерење на квалитетот на правдата; важно е да се разгледаат резултатите на таквите иницијативи. Што се однесува до политика со која се мери квалитетот, важно е Судскиот совет да може да добие од судовите релевантни податоци и статистики.

79. Судскиот совет треба да ја супервизира организацијата на инспекторската служба така што инспекцијата ќе биде компатибилна со независноста на судството. Ова е особено важно таму каде инспекциските служби се дел од извршната власт.

V.E. Заштита на имиџот на судството

80. Во своето Мислење бр.7(2005), КСЕС препорачува поставување на програми, кои генерално ќе се поддржани од европските судства и држави, а кои ќе имаат за цел надминување на простото давање на информации на јавноста во полето на правдата, како и помош при овозможување на коректна перцепција за улогата на судиите во општеството. КСЕС смета дека самите судови треба да се признаат како соодветна агенција која ќе организира програми кои за цел имаат подобрување на разбирањето и довербата на општеството во поглед на нејзиниот правосуден систем. Паралелно со ова, на Судскиот совет треба да му се додели улога на координирање на разновидните локални иницијативи, како и промовирање на програми на национално ниво за “излегување надвор од институцијата на терен”, кои со помош на стручни лица исто така можат да обезбедат пософистицирани информации.
81. И во своето Мислење бр.7(2005), КСЕС ја истакна улогата на независно тело – кое сосема добро би можело да биде и Судскиот совет или еден од неговите комитети, доколку е потребно со учество на стручни лица од медиумите – во разрешување на проблемите предизвикани од медиумското претставување на судски случаи или на потешкотиите на кои наидуваат новинарите во својата работа.
82. На крај, во своето горенаведено Мислење, КСЕС – третирајќи го прашањето на судии или судови посочени или нападнати од страна на медиуми или политички или општествени актери преку медиумите – смета дека, покрај тоа што засегнатиот судија или суд треба да се воздржи од реагирање на истиот начин, Судскиот совет или некое судско тело треба да биде способно и подготвено без одложување и ефикасно да одговори на таквите предизвици или напади во случаи каде тоа е упатно.
83. Судскиот совет треба да има овластување не само јавно да ги обзнани своите ставови, туку исто така да ги преземе неопходните чекори пред јавноста, политичките власти и, каде тоа е упатно, судовите, со цел да ја заштити репутацијата на судската институција и/или на нејзините членови.
84. Судскиот совет може исто така да биде најпогодното тело за поширока улога на полето на промоцијата и заштитата на имиџот на правдата, бидејќи извршувањето на таквата функција често бара поставување на баланс меѓу конфликтот меѓу слободата на поединците, општествените и политичките актери и медиумите, од една страна, и јавниот интерес во еден правосуден систем кој функционира независно и ефикасно, од друга страна.

85. Во оваа рамка, Судскиот совет треба исто така да постапува по поплаки на корисниците на судовите (види исто така пасус 64 погоре).
86. КСЕС препорачува Судскиот совет да може да ја извршува таквата функција користејќи неопходна стручна помош, бидејќи нејзиниот кадар на ова поле не треба да биде ограничен само на правници, туку и да вклучува новинари, научници од областа на општествените науки, статистичари, итн.

V.Ж. Можности за давање мислења на други државни власти

87. За сите нацрт текстови кои се однесуваат на статусот на судиите, делењето на правдата, процедуралните закони и, генерално, сите нацрт закони кои најверојатно ќе имаат последици по судството, на пр. независноста на судството, или кои можат да ги намалат гаранциите за пристап до правдата за сите граѓани (вклучувајќи ги и правата на самите судии), треба се бара мислењето на Судскиот совет пред собраниската расправа. Оваа консултативна функција треба да се прифати од сите Држави и да се потврди од Советот на Европа како препорака.

В.З. Активности за соработка со други тела на национално, европско и меѓународно ниво

88. КСЕС забележува дека во некои Држави одговорностите на Судскиот совет се поделени меѓу повеќе агенции. Резултиракката шареноликост на национални решенија понатаму се комплицира од фактот што во некои области (на пр. обука) може да е надлежна една единствена институција, додека во други области надлежностите се поделени. Не би било на место, КСЕС, во оваа фаза, да заземе став во поглед на оптималната шема за односите меѓу засебните агенции. Иако е свесен за важноста на националните законски традиции според кои се развиле таквите тела, КСЕС сепак ја увидува потребата да препорача да се воспостават рамки за соработка, под раководство на Судскиот совет, за да, во случај кога повеќе агенции ги делат задачите на Советот, може да се обезбеди лесно остварување на ваквите задачи. Таквиот процес исто така поттикнува институционална еволуција во смисла на прогресивно унифицирање на агенциите (на пр. во областа на обуката). Ова исто така се однесува и на соработката со Советите за административно судство. Може да е упатна и соработка со Советите на обвинителите, доколку постојат такви засебни тела.
89. КСЕС воедно ја потенцира важноста од соработка на европско и меѓународно ниво меѓу Судските совети во поглед на сите области во кои Советите се активни на национално ниво.
90. КСЕС потврдува дека работата на Европската мрежа на Судски совети (која генерално игра улога на унапредувањето на соработката меѓу судските совети) и активностите на Лисабонската мрежа и на Европската мрежа за обука на судиите (кои се надлежни во областа на обуката на судии) заслужуваат признание и поддршка. Овие мрежи се покажаа како плодни соговорници за КСЕС.

VI. СУДСКИОТ СОВЕТ ВО СЛУЖБА НА ОТЧЕТНОСТА И ТРАНСПАРЕНТНОСТА НА СУДСТВОТО

91. Со оглед на веројатноста за значителна вклученост на Судскиот совет во раководењето со судството, мора да се гарантира транспарентност во активностите кои овој Совет ги презема. Транспарентноста е клучен фактор за довербата која ја имаат граѓаните во функционирањето на судскиот систем и е гаранција против опасноста од политичко влијание или перцепцијата за сопствени интереси, самозаштитување и протекции внатре во самото судство.
92. Сите одлуки доенесени од Судскиот совет во врска со наменувањето, унапредувањето, евалуацијата, дисциплината и секоја друга одлука во врска со кариерите на судиите мора да се обмислени (види исто така пасус 39 погоре).
93. Како што веќе беше спомнато, транспарентноста во наменувањето и унапредувањето на судиите ќе се осигури со објавување на критериумите за наменување и дисеминација на описот на работните места. Секоја заинтересирана страна ќе може да го види направениот избор и да провери дали Судскиот совет ги применил правилата и врз квалитет базираните критериуми кај наменувањата и унапредувањата.
94. Кога Судскиот совет има буџетски овластувања, само по себе е логично дека истиот е одговорен за искористувањето на односните средствата пред собранието кое тој буџет го усвоило. Уделот на буџетот доделен на судскиот систем треба да се контролира од Ревизорската служба надлежна за супервизија на користењето на јавните средства, доколку истата постои.
95. Кога Судскиот совет има дисциплински овластувања, судиите кои се предмет на дисциплинска постапка треба да се целосно информирани за основата на одлуката, за да можат да проценат дали да се жалат против одлуката (види пасус 39 погоре). Освен тоа, Судскиот совет би можел да размисли за објавување на одлуките кои се и формални и конечни, со цел да ги информира, не само целото судство, туку и јавноста за начинот како е спроведена постапката и да покаже дека судството не бара заташкување на делата на своите членови кои заслужуваат осуда.
96. Судскиот совет треба периодично да издава извештај за своите активности, чија цел би била, од една страна, да опише што направил Судскиот совет и на кои потешкотии наишол и, од друга страна, да предложи мерки кои треба да се преземат со цел подобрување на функционирањето на правниот систем во интерес на јавноста. Публикацијата на овој извештај би можела да биде проследена со конференција за печат, состаноци со судии и ангажирање на порт пароли на правосудните институции, со цел подобрување на дисеминацијата на информации и на интеракцијата во рамките на правосудните институции.

РЕЗИМЕ НА ПРЕПОРАКИ И ЗАКЛУЧОЦИ

Во своето Мислење бр.10(2007) по прашањето “Судскиот совет во служба на општеството”, КСЕС препорачува:

А Општо:

- а) **важно е да се воспостави специфично тело, какво што е Судскиот совет, на кое ќе му се довери заштитата на независноста на судиите, како клучен елемент во една држава раководена според владеењето на правото и на овој начин почитувајќи го принципот на раздвојување на власта;**

- b) Судскиот совет треба да ја заштитува независноста и на судскиот систем и на поединечните судии и во исто време да ја гарантира ефикасноста и квалитетот на правдата онака како што е дефинирано во Член 6 од ЕКЧП со цел да ја зајакне јавната доверба во правниот систем;
- v) Судскиот совет треба да биде заштитен од ризикот неговата автономија да е ограничена во корист на законодавната или извршната власт, преку негово споменување во текстот на Уставот или во негов еквивалент.

B За составот на Судскиот совет:

- a) за да се избегне перцепцијата за сопствени интереси, самозаштитување и протекција и за да се одразат различните гледишта во самото општество, Судскиот совет треба да има мешан состав со значително мнозинство судии, дури и ако некои задачи треба да се резервирани за панел составен само од судии. Судскиот совет може исто така да биде составен исклучиво само од судии;
- b) потенцијалните членови, било судии или не, треба да се наменуваат врз основа на нивната компетентност, искуство, разбирање на судскиот живот и културата на независност. Воедно, тие не треба да се активни политичари или членови на извршната или законодавната власт;
- v) членовите судии треба да се избираат од страна на нивните колеги, без било какво мешање на политичките власти или судските хиерархии, со помош на методи кои гарантираат најширока претставеност на судството; доколку се применат директни избори при селекцијата, Судскиот совет треба да објави правила кои имаат за цел минимизирање на било каква закана за јавната доверба во правниот систем;
- g) наменувањето на членовите кои не се судии, а се со или без правно искуство, треба да се одвери на тела надвор од политиката; доколку сепак се избираат од страна на Собранието, тие не треба да собраниски пратеници, тие да се избераат со помош на некој вид на значително мнозинство што бара значителна поддршка од опозицијата, и треба да се лица кои на составот на Судскиот совет му носат најшаренолика репрезентативност на општеството.

V За функционирањето на Судскиот совет:

- a) мандатот на членовите може да биде со полно работно време, но тогаш треба да се ограничи по број и времетраење за да се зачува контактот со судската практика; на членовите (судии и не-судии) треба да им се дадат гаранции за нивната независност и непристрасност;

- b) Судскиот совет треба да раководи со сопствениот буџет и да се финансира на начин кој ќе му овозможи оптимално и независно функционирање;
- v) некои одлуки на Судскиот совет треба да се образложени и извршни, но подложни на можност за судска жалба;
- g) како клучен елемент на јавната доверба во правниот систем, Судскиот совет треба да делува транспарентно и да дава отчет за своите активности, особено преку периодични извештаи кои предлагаат какви мерки треба да се преземат за да се подобри функционирањето на правниот систем.

G За овластувањата на Судскиот совет:

- a) Судскиот совет треба да извршува широк спектар задачи кои имаат за цел заштита и унапредување на независноста на судиите и на ефикасноста на правдата; воедно треба да осигури дека нема да се појави конфликт на интереси во Судскиот совет при неговото извршување на различните задачи;
- b) Судскиот совет би требало по можност да е надлежен за изборот, наменувањето и унапредувањето на судиите; оваа задача треба да се извршува во апсолутна независност од законодавната или извршната власт, како и со апсолутна транспарентност во поглед на критериумите за избор на судии;
- v) Судските совети треба активно да се вклучени во оценувањето на квалитетот на правдата и во имплементацијата на техники кои ја осигуруваат ефикасноста на работата на судиите, но не треба себе си да се сметаат за и да се мешаат во работата на релевантното судско тело на кое му е доделена обврска за индивидуалното оценување на судиите;
- g) На Судскиот совет можат да му се доделат етички прашања; освен тоа, Советот може да третира и поплаки на корисниците на судовите;
- d) На Судскиот совет може да му се додели како обврска и организирањето и супервизирањето на обуката, но осмислувањето и имплементацијата на програмите за обука остануваат обврска на определен центар за обука, со кој Советот треба да соработува со цел гарантирање на квалитетот на иницијалната обука и стручното/професионалното усовршување;
- ѓ) Судскиот совет може да има проширена финансиски надлежности за преговарање за и управување со буџетот доделен на Правдата како и надлежности во врска со администрирањето и управувањето со разновидните судови со цел подобрување на квалитетот на правдата;
- e) Судскиот совет може исто така да биде соодветната агенција која ќе игра широка улога на полето на промовирањето и заштитата на имиџот на правдата;

ж) пред собраниската расправа, треба да се консултира Судскиот совет за сите нацрт закони кои најверојатно ќе имаат последици по судството, на пр. независноста на судството, или кои можат да ги ограничат гаранциите на граѓаните за пристап до правдата;

з) треба да се охрабри соработка со различните Судски совети на европско и меѓународно ниво.

¹ Оваа формулација веќе ја користи Европската мрежа на судски совети (ENCJ).

² Усвоено од Комитетот на Министри на неговата 740-та седница - Документ ССЈЕ(2001)24.

³ Деталната состојба во земјите членки е опишана во експертскиот извештај (види пасус 7) и во националните одговори на прашалникот кои се достапни на веб страницата на КСЕС: www.coe.int/ССЈЕ.

⁴ Некои Совети се одговорни за зачувување на независноста на судиите, но се воедно одговорни и за јавните обвинители. КСЕС одбрал да се фокусира на улогата на Судските совети во поглед на судиите, согласно неговата општа мисија. Ова не спречува ова Мислење да се применува, во делот кој се однесува на судии, на оние Совети кои се заеднички за судии и обвинители. Можните прашања кои се однесуваат на обвинителите не се третирали во ова Мислење. Тие можеби ќе се разгледаат во подоцна, таму каде што тоа е упатно во соработка со Консултативниот совет на европски обвинители – КСЕО (ССРЕ).

⁵ Особено Принципот I.2.в. и Принципот VI.3.

⁶ Види документ CDL-AD(2007)028

⁷ Овој принцип е наведен од страна на КСЕС во неговото Мислење бр.1 (2001).

⁸ Види Препорака бр.Р(94)12.

⁹ КСЕС овде не го разгледува можното прашање на еден Судски совет составен и од судии и од обвинители – види фуснота 4 погоре.

¹⁰ Види ја исто така Европската повелба во врска со статутот за судии, пасус 1.3.

¹¹ Види го, во врска со судии вклучени во обука, Мислењето бр.4 (2003) на КСЕС, пасус 21.

¹² Види исто така Мислење бр.4 (2003) на КСЕС.

¹³ Види исто така Мислење бр.1(2001) на КСЕС.

¹⁴ Мислењето бр.6(2004) на КСЕС покажува дека при ова прашање не треба да има забуна со почитувањето на професионалните способности на судиите и дека треба да

се земе предвид специфичната природа на работата на судиите за да се избегне нејзина асимилација во обичната јавна служба.

¹⁵ Види пасус 71 од Мислењето бр.(2003)3 на КСЕС.

¹⁶ Значењето на обуката за одржувањето и развојот на професионалната компетентност на судиите се нагласува во многубројни документи на Обединетите нации и на Советот на Европа. Види го Мислење бр.4 (2003) на КСЕС и Извештајот на Лисабонската мрежа во врска со придонесот на телата за обука на судии за конкретната имплементација на Мислењето бр.4 (2003) на КСЕС од 11.10.2006

¹⁷ Види Мислење бр.9 (2006) на КСЕС.

¹⁸ Особено проблемот со времетраењето на процедурите во определени спорови, најчестите прекршувања на човековите права, големиот број заостанати случаи, повредата на правото што најчесто води кон поништување и измени на судските одлуки, промени во законодавството, пропустите во законите кои предизвикуваат разлики во интерпретацијата на законите, потребата од хармонизација на обичајното право, дисциплинските постапки и нивните исходи.

¹⁹ Види исто така Мислење бр.2 (2001) на КСЕС.